Woordenlijst psoriasis

De woorden die je bij de arts en in de folders tegenkomt

Het doel van deze folder

Deze folder is voor mensen met psoriasis en voor ouders van kinderen met psoriasis. In de folders en bij de arts hoor je soms moeilijke woorden. Hier staan ze op een rij, met een korte uitleg.

Woord	Betekenis
Acitretine	Capsule die je elke dag neemt, een afgeleide van vitamine A. Vrouwen die zwanger kunnen worden, gebruiken het in principe niet. Zwanger worden mag niet tijdens het gebruik en tot 3 jaar na het stoppen.
Afbouwen	Na verbetering minder vaak smeren met de zalf, bijvoorbeeld nog op 3 of 4 vaste dagen per week. Je zoekt het kleinste aantal dagen waarop de huid rustig blijft.
Apremilast	Tablet die je 2 keer per dag neemt. In de eerste weken kun je diarree krijgen of misselijk zijn.
Artritis psoriatica	Ontsteking van gewrichten en pezen die samengaat met psoriasis. Naar schatting 6 tot 41 op de 100 mensen met psoriasis krijgen het. De reumatoloog stelt de diagnose en behandelt het.
Basiszalf	Vettende crème of zalf zonder medicijn. Ook: indifferent middel of emolliens. Je smeert het elke dag, ook als de huid rustig is.
Biologic	Medicijn dat gericht een signaalstof van de ontsteking remt, zoals TNF-alfa, IL-17 of IL-23. Je krijgt het als injectie onder de huid of als infuus.
Biosimilar	Biologic die vergelijkbaar is met een biologic die al eerder is goedgekeurd. Er kunnen kleine verschillen zijn. Voor het gebruik gelden dezelfde adviezen.
BSA	Body Surface Area: het percentage van je huid met psoriasis. Je eigen handpalm is ongeveer 1 procent van je huid.
Calcineurineremmer	Zalf of crème zonder hormoon die de ontsteking remt: tacrolimuszalf en pimecrolimuscrème. Voor het gezicht, de plooien en de geslachtsdelen. Niet officieel geregistreerd voor psoriasis. In het begin kan de huid branderig aanvoelen.
Calcipotriol	Stof in een vitamine D-zalf. Smeer je nooit in het gezicht. Bestaat ook samen met het hormoon betamethason in één middel.
Calcitriol	Stof in een vitamine D-zalf die ook in het gezicht en de plooien mag. Irriteert minder dan calcipotriol.
Capitis	Psoriasis op de behaarde hoofdhuid.
Ciclosporine	Capsule of drank die de afweer remt. Meestal voor korte tijd, hooguit 2 jaar. De arts controleert je bloeddruk en je nieren.
Comorbiditeit	Andere aandoening die vaker samen met psoriasis voorkomt, zoals artritis psoriatica, hart- en vaatziekten, diabetes of somberheid.
Corticosteroïd	Officiële naam voor hormooncrème of -zalf. Er zijn 4 sterktes, van klasse 1 (zwak) tot klasse 4 (zeer sterk). Je arts kiest de sterkte die bij de plek past.
Dactylitis	Een hele vinger of teen die dik en pijnlijk is door ontsteking. Een teken van artritis psoriatica.
Deucravacitinib	Tablet die je 1 keer per dag neemt en die een schakel van de ontsteking remt. Vooraf is onderzoek naar tbc nodig.
Dimethylfumaraat	Tablet die je tijdens of direct na de maaltijd neemt. De dosis gaat langzaam omhoog. In het begin komen diarree en opvliegers zeer vaak voor.

Woord	Betekenis
Ditranol	Zalf of crème voor dikke plekken, die je vaak kort laat inwerken. Kleurt de huid tijdelijk bruin. Vlekken in kleding gaan er niet meer uit. Meestal in het ziekenhuis of in dagbehandeling.
DLQI	Vragenlijst met 10 vragen over de invloed van je huid op je dagelijks leven, zoals op werk, vrije tijd en relaties. De score loopt van 0 tot 30. Hoe hoger de score, hoe meer invloed.
Enthesitis	Ontsteking op de plek waar een pees aan het bot vastzit, bijvoorbeeld de achillespees bij de hiel. Kan horen bij artritis psoriatica.
Erytrodermie	Ernstige vorm waarbij bijna de hele huid rood en ontstoken is. Het lichaam verliest dan veel warmte en vocht. Neem dezelfde dag contact op.
Excimerlaser	Lichttherapie met een laser op losse, hardnekkige plekken. De huid eromheen krijgt geen licht.
Foliumzuur	Vitamine die je bij methotrexaat neemt, 1 keer per week, 24 uur na de methotrexaat. Het lijkt bijwerkingen te verminderen.
Guttata	Vorm met veel kleine plekjes die in korte tijd ontstaan, bijvoorbeeld na een keelontsteking. Bij kinderen gaan de plekjes vaak binnen 4 tot 6 weken vanzelf weg.
Hepatitis	Ontsteking van de lever door een virus. Voor de start van sommige medicijnen onderzoekt de arts of je hepatitis B of C hebt of hebt gehad.
Hormooncrème	Zie corticosteroïd.
IL-17-remmer	Biologic die de signaalstof IL-17 remt: secukinumab, ixekizumab, brodalumab en bimekizumab. Geeft vaker een gistinfectie (candida) in de mond of op de huid.
IL-23-remmer	Biologic die de signaalstof IL-23 remt: guselkumab, tildrakizumab en risankizumab. Ustekinumab remt IL-12 en IL-23.
Inversa	Psoriasis in de plooien, zoals de liezen, oksels, navel, bilnaad en onder de borsten, en op de geslachtsdelen. Rode plekken met een scherpe rand en weinig of geen schilfers. Kan lijken op eczeem of een schimmelinfectie.
Klassieke middelen	Tabletten, capsules of injecties die al lang bij psoriasis worden gebruikt: methotrexaat, ciclosporine, acitretine en dimethylfumaraat. Meestal de eerste keus als tabletten of injecties nodig zijn.
Köbner-fenomeen	Nieuwe psoriasis op een plek waar de huid beschadigd is, bijvoorbeeld door krabben of een wondje.
Koolteer	Teer uit steenkool. Wordt vooral gebruikt als shampoo tegen schilfers en jeuk op de hoofdhuid.
Leververvetting	Vet in de lever. Komt vaker voor bij psoriasis. Op den duur kan het ontsteking en littekenweefsel in de lever geven.
Lichttherapie	Behandeling met ultraviolet licht (UV-licht), meestal 2 tot 3 keer per week, als kuur. In het ziekenhuis of thuis met een lamp.
MDL-arts	Maag-darm-leverarts. Je dermatoloog overlegt met deze arts als je ook een darmontsteking, hepatitis of een andere leverziekte hebt.
Metabool syndroom	Combinatie van buikvet, hoge bloeddruk, hoge bloedsuiker en afwijkende vetten in het bloed. Je arts let daarop bij psoriasis.
Methotrexaat	Tablet of injectie die je 1 keer per week neemt, nooit elke dag. Samen met foliumzuur. Drink geen alcohol als je dit gebruikt.
Nagelpsoriasis	Psoriasis aan de nagels, met bijvoorbeeld putjes, vlekjes, verdikking of een nagel die loslaat. Komt veel voor.
Nieuwere tabletten	Apremilast en deucravacitinib: tabletten die gericht een schakel van de ontsteking remmen. Een stap na de klassieke middelen.
Off-label	Een medicijn gebruiken voor een ziekte of leeftijd waarvoor het niet officieel is geregistreerd. Dat mag als het verantwoord gebeurt. Je arts legt dan de voordelen en nadelen uit.
Onderhoud	Op vaste dagen per week blijven smeren op plekken waar de psoriasis vaak terugkomt, om de huid rustig te houden.
Opvlamming	Periode waarin de psoriasis erger wordt.

Woord	Betekenis
PASI	Score waarmee de arts meet hoe ernstig de psoriasis is. PASI 75 of PASI 90 betekent dat de psoriasis 75 of 90 procent minder is dan bij de start.
PEST	Vragenlijst van 5 vragen over gewrichten, nagels en hielpijn. Bij 3 of meer keer ja kan je arts je naar de reumatoloog verwijzen.
PGA	Cijfer dat de arts geeft voor de ernst van de psoriasis, in 6 stappen. 0 is een schone huid, 1 een bijna schone huid.
Plaque	Rode, verdikte plek met een scherpe rand en witte schilfers. De meest voorkomende vorm heet plaquepsoriasis of psoriasis vulgaris.
Psoriasis vulgaris	Zie plaque.
Pustulosa	Psoriasis met pusbultjes (pustels). Op de handpalmen en voetzolen hangt het samen met roken. Over het hele lichaam is het ernstig, vaak met koorts. Neem dan dezelfde dag contact op.
PUVA	Lichttherapie met UVA-licht, na een middel dat de huid gevoeliger maakt voor licht (psoraleen). Wordt nog maar zelden gegeven.
Remissie	Periode waarin de psoriasis rustig is of helemaal weg.
Reumatoloog	Arts voor ziekten van gewrichten, pezen en spieren, zoals artritis psoriatica.
Salicylzuur	Middel dat dikke schilfers losweekt, zodat het medicijn daarna beter werkt. Niet als enige behandeling en niet bij kinderen jonger dan 2 jaar.
Schilfers	Witte, droge stukjes huid op de plekken. Een dikke laag schilfers houdt het medicijn tegen. Week ze daarom eerst los.
Smalspectrum-UVB	De meest gebruikte vorm van lichttherapie, met een klein deel van het UVB-licht. Eerste keus. Kan ook thuis met een lamp.
Smeermoeheid	Moe worden van het vele smeren. Bespreek het met je arts. Een vorm die je minder vaak hoeft te smeren, kan helpen.
Stappenplan	Behandeling in stappen. Je begint met de lichtste behandeling en gaat naar een volgende stap als die niet genoeg helpt.
Systemische behandeling	Medicijnen die in het hele lichaam werken: tabletten, capsules, injecties of een infuus. Voor matige tot ernstige psoriasis.
TNF-alfaremmer	Biologic die de signaalstof TNF-alfa remt: adalimumab, etanercept, infliximab en certolizumab pegol. Vooraf is onderzoek naar tbc nodig.
Tuberculose (tbc)	Infectieziekte die ook lang sluimerend in het lichaam aanwezig kan zijn. Voor de start van sommige medicijnen die de afweer remmen, zoals TNF-alfaremmers, onderzoekt de arts of je tbc hebt of hebt gehad.
Uveïtis	Ontsteking binnen in het oog. Kan samengaan met artritis psoriatica. Bij een rood, pijnlijk oog of slechter zien neem je dezelfde dag contact op.
UV-paspoort	Overzicht van alle belichtingen die je hebt gehad. Elke belichting telt op voor de huid.
Vingertopeenheid	Streep zalf uit de tube van de top tot het eerste kootje van de wijsvinger van een volwassene. Ongeveer 0,5 gram.
Vitamine D-zalf	Medicijn dat je op de plekken smeert, met calcipotriol of calcitriol. Iets anders dan vitamine D-tabletten. Die helpen niet tegen psoriasis.

Meer uitleg lees je in de folder over het onderwerp. Een overzicht van alle folders staat op onlinedermatologie.nl.

Er is alles aan gedaan om ervoor te zorgen dat de informatie in deze folder juist is. Toch is niet elke behandeling geschikt of werkzaam voor iedereen. Je eigen arts kan je uitgebreider adviseren.

Samengesteld door dr. Annemie Galimont, dermatoloog, naar de psoriasisfolders van onlinedermatologie.nl (oktober 2026), de NVDV-richtlijn Psoriasis, de conceptrichtlijn Screening en monitoring (NVDV, 2026) en de NHG-Standaard Psoriasis (2014, gedeeltelijk herzien in 2023). Uitgave: onlinedermatologie.nl, oktober 2026.